

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи римського приватного права

(обов'язкова фахова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Правознавство

спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

освітній ступінь Бакалавр

Розробник: Гладкий Сергій, професор кафедри підприємництва і права, доктор юридичних наук, професор

Гарант: Осташова Валерія, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат юридичних наук, доцент

Полтава
2020 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Основи римського приватного права
Назва структурного підрозділу	Кафедра підприємництва і права Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	 <p><i>Викладач: Гладкий Сергій</i>, доктор юридичних наук, професор <i>Контакти:</i> ауд. 482 (навчальний корпус №4) <i>e-mail:</i> serhii.hladkyi@pdaa.edu.ua</p> <p>сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/gladkyu-sergiy-oleksandrovych</p>
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	081 Право
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Навчальні дисципліни «Теорія держави і права», «Історія держави і права зарубіжних країн»

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни – ознайомлення здобувачів вищої освіти з історією виникнення і розвитку римського приватного права, його джерелами, змістом, історичним і сучасним значенням.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: ознайомлення з історією становлення і розвитку римського приватного права, його системою та джерелами; засвоєння основних теоретичних положень римського приватного права як підґрунтя подальшого розвитку цивілістичної думки; вивчення основних інститутів римського приватного права; вироблення у здобувачів вищої освіти поваги до правових пам'яток минулого та набуття навичок їх використання для розвитку правового мислення.

Компетентності:

Загальні:

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

Фахові:

- здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві;
- знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів;
- повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

Програмні результати навчання:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю;
- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

Програма навчальної дисципліни

- Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права
- Тема 2. Джерела римського приватного права
- Тема 3. Особи у римському приватному праві
- Тема 4. Сімейний статус фізичної особи
- Тема 5. Захист цивільних прав. Позови
- Тема 6. Речі та речові права: загальні положення
- Тема 7. Володіння
- Тема 8. Право власності
- Тема 9. Права на чужі речі
- Тема 10. Загальні положення про зобов'язання
- Тема 11. Договори: загальні положення
- Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань
- Тема 13. Позадоговірні зобов'язання
- Тема 14. Спадкове право

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 90 год.

Кількість кредитів – 3

Форма семестрового контролю – залік

Таблиця 1

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни*Денна форма навчання*

Назва теми	Види навчальної роботи			Написання і захист реферату	Разом
	Виконання завдань на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи		
Тема 1. Поняття, структура та історичне значення римського приватного права	4	19	2	6	6
Тема 2. Джерела римського приватного права	-		2		2
Тема 3. Особи у римському приватному праві	4		2		6
Тема 4. Сімейний статус фізичної особи	4		2		6
Тема 5. Захист цивільних прав. Позови	4		2		25
Тема 6. Речі та речові права: загальні положення	-		2		2
Тема 7. Володіння	4		2		6
Тема 8. Право власності	4		2		6
Тема 9. Права на чужі речі	-		2		2
Тема 10. Загальні положення про зобов'язання	-		2		2
Тема 11. Договори: загальні положення	-		2		2
Тема 12. Окремі види договірних зобов'язань	4		2		6
Тема 13. Позадовісні зобов'язання	-		2		2
Тема 14. Спадкове право	-		19		2
<i>Написання і захист реферату</i>				6	6
Разом	28	38	28	6	100

Таблиця 2

Форми оцінювання результатів навчання*Денна форма навчання*

Програмні результати навчання	Форми оцінювання							
	виконання завдань на семінарських заняттях		розв'язування тестів		виконання завдань самостійної роботи		написання і захист реферату	
	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів
ПРН3	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН4	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН5	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН18	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Агафонов С.А. Римське право : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. К. : КНЕУ, 2005. 144 с.
2. Гай. Институции / Перевод Ф. Дыдынского; под ред. Л.Л. Кофанова и В.А.Савельева. М. : Юристь, 1997. 368 с.
3. Дигесты Юстиниана / Перевод с латинского; отв. ред. Л.Л. Кофанов. М. : «Статут», 2002. 231 с.
4. Кирпичов О.А. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.А. Кирпичов, В.В. Соловійова. Донецьк : Юго-Восток, 2007. 320 с.
5. Орач Є.М. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Є.М. Орач, Б.Й. Тищик. К. : Ін Юре, 2012. 390 с.
6. Підпригора О.А. Римське право : підручник / О.А. Підпригора, Є.О. Харитонов. 4-те вид. К. : Юрінком Інтер, 2014. 525 с..
7. Підпригора О.А. Римське приватне право. Академічний курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів. К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. 440 с.
8. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О. Ізарова, Т.М. Вахонєва, Н.В. Павловська] ; за заг. ред. канд. юрид. наук І.О. Ізарової. Чернігів : [Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці], 2010. 300 с.
9. Макарчук В.С. Римське приватне право : навч. посіб. / В.С. Макарчук. Вид. 2-ге, допов. К. : Атіка ; Х. : Право, 2015. 255 с.
10. Трофанчук Г.І. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вузів / Г.І. Трофанчук. К. : Атіка, 2006. 248 с.
11. Харитонов Є.О. Основи римського приватного права : посіб. для аудитор. і самост. вивч. курсу. Одеса : Букаєв Вадим Вікторович, 2016. 395 с.

Допоміжні

12. Агафонов С. Особливості припинення шлюбу розлученням за стародавнім римським цивільним правом. *Юридичний журнал*. 2005. № 10. С. 64-66.
13. Балко О. Становлення інституту шлюбу в римському праві та у країнах романо-германського типу правової системи. *Віче*. 2010. № 12. С.5-6.
14. Безклубий І. Інститут евікції в Стародавньому Римі та цивільному праві України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2008. № 5. С.44-55.
15. Безрук Л. Розвиток інституту іпотеки в Стародавньому Римі. *Економіка, Фінанси, Право*. 2009. № 5. С.34-38.
16. Берестова І. Безпідставне збагачення: інститут набуття, зберігання майна без достатньої правової підстави у системі римського права. *Вісник прокуратури*. 2003. № 10. С. 60-64.
17. Братасюк В. Римське право як форма вираження принципу суб'єктивно-індивідуальної волі. *Українське право*. 2003. №1. С. 207-212.
18. Браткин Д. Судебный прецедент в римском Египте (I-III вв. н.э.). *Вестник древней истории*. 2008. № 3. С. 81-93.
19. Буткевич О. Міжнародно-правові погляди глосаторів і постглосаторів. *Часопис Київського університету права*. 2007. № 3. С.169-173.
20. Васильченко В.В. Рецепція римського спадкового права у сучасному спадковому праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Київський нац.ун-т ім.Т.Шевченка. К.: Київський нац.ун-т ім.Т.Шевченка, 1997. 19 с.
21. Васильченко В.В. Римське спадкове право на тлі права сучасного. Запоріжжя: Верже, 1999. 130 с.

22. Вовк В. Взаємозв'язок релігії, магії і права у римській культурі. *Часопис Київського університету прав.* 2008. № 4. С. 24-29.
23. Вовк В. Знаково-символічний характер одягу в межах римського права. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ.* 2010. № 2. С. 267-274.
24. Вовк В. Приватно-правова технологія стародавніх римлян як конструювання правової реальності. *Адвокат.* 2009. № 2. С. 22-25.
25. Вовк В. Промовляння і мовчання як конструктивні елементи римського права. *Адвокат.* 2009. № 3. С. 39-42.
26. Вовк В. Римська правова дійсність і комедії Плавта. *Часопис Київського університету права.* 2010. № 1. С. 23-27.
27. Вовк В. Смерть та мертве тіло як елементи римського права. *Часопис Київського університету права.* 2009. № 4. С. 26-31.
28. Вовк В. Тіло раба як феномен правової дійсності. *Часопис Київського університету права.* 2009. № 1. С. 25-30.
29. Вовк В. Юридична рівність у римському праві. *Адвокат.* 2009. № 6. С. 29-32.
30. Вовк В.М. Римське право як феномен правової дійсності: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.12 / Нац. акад. внутр. справ. К., 2011. 32 с.
31. Гетьман-Павлова И. Народные иски из квазиделиктов в римском праве. *Государство и право.* 2007. № 5. С. 101-108.
32. Гонгало Р.Ф. Суперфіцій у римському праві та контексті правової його рецепція у сучасному цивільному праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. К.: НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2000. 18 с.
33. Гусарев С. Юридична професія в контексті правової спадщини Риму. *Часопис Київського університету права.* 2006. № 1. С. 21-24.
34. Гутьєва В.В. Емфітевзис у римському праві та його рецепція у праві України: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.01 / Львівський нац.ун-т ім. Івана Франка. К.: НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького, 2000. 18 с.
35. Дмитрієва Ю. Виникнення та розвиток інституту простого товариства: роль римського приватного права у цьому процесі. *Право України.* 2007. № 6. С.126-130.
36. Достдар Р. Рецепція греко-римського права в цивільному уложенні. *Юридична Україна.* 2009. № 1. С. 65-66.
37. Древний Рим : энциклопедический справочник : пер. с англ. / Л. Адкинс, Р. Адкинс. М.: Вече, 2009. 528 с.
38. Древний Рим. Взлет и падение империи : пер. с англ. / С. Бейкер. СПб. : Амфора, 2008. 452 с.
39. Задорожній Ю.А. Римське право – доктринальна першооснова права та юридичної науки в країнах романо-германської правової сім'ї та України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Київський національний ун-т внутрішніх справ. К.: Київський національний ун-т внутрішніх справ, 2008. 21 с.
40. Задорожній А. «Руська правда» і Римське право: порівняльний аспект. *Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2009. №1. С.49-53.
41. Задорожній Ю. Започаткування римським правом принципів права у країнах романо-германської правової сім'ї. *Право України.* 2010. № 3. С. 272-276.
42. Задорожній Ю. Роль римського права у процесі становлення та розвитку університетів у країнах Західної Європи. *Право України.* 2009. № 3. С.153-160.
43. Задорожній Ю. Формування інституту позадоговірних зобов'язань у римському праві. *Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2006. № 13. С.113-117.

44. Закорецька Л. Види прав на чужі речі: порівняльний аналіз за римським приватним правом та сучасним цивільним правом. *Право України*. 2007. № 8. С. 104-107.
45. Иванова И. Защита прав лиц, не участвовавших в деле, в римском гражданском процессе. *Вестник Моск. ун-та. Сер.11. Право*. 2009. №1. С. 81-92.
46. Качур В. Природні умови обмеження правосуб'єктності фізичних осіб у Стародавньому Римі. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 3. С. 8-12.
47. Качур В. Соціальні умови обмеження правосуб'єктності фізичних осіб у Стародавньому Римі. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 4. С. 23-27.
48. Качур В. Співвідношення понять «Persona», «Status» і «Caput» у римському праві. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 21-25.
49. Колосова А. Римське приватне право та його вплив на розвиток сучасного цивільного права. *Юридична Україна*. 2006. № 9. С. 22-25.
50. Кофанов Л. Римская civitas и муниципальное право эпохи Республики. *Вестник Древней истории*. 2007. № 3. С. 101-119.
51. Кофанов Л. Сакральное право и эволюция так называемых «Царских законов» в VIII-VI вв. до н.э. *Вестник Древней истории*. 2006. № 1. С. 41-71.
52. Кузицин В. Формирование права частной собственности в Римской юриспруденции во II-I вв. до н.э. *Вопросы истории*. 2008. № 6. С. 26-36.
53. Лингготт З. Право и юрисдикция в римском праве. *Вестник древней истории*. 1998. № 4. С.30-36.
54. Майданник Н. Поняття і місце натуральних зобов'язань у приватному праві Стародавньому Римі. *Юридична Україна*. 2007. № 8. С. 64-69.
55. Михайлюк О. Формування інституту поруки у римському приватному праві. *Юридична Україна*. 2005. № 2. С. 34-39.
56. Павленко Д. Принцип добросовісності в римському праві та зобов'язальному праві України: порівняльний аналіз. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 4. С. 129-132.
57. Паракуда О. Виникнення ідеї гарантії як способу забезпечення зобов'язань у римському приватному праві. *Наше право*. 2008. № 4. С. 16-21.
58. Петрова Л.В. До рецепції римського права. *Правова держава*. 2002. С. 426-433.
59. Підпригора О. Захист володіння за римським приватним правом. *Право України*. 1999. № 4. С. 18-35.
60. Підпригора О. Римське право і майбутнє правової системи України. *Вісник академії правових наук України*. – 1999. – №1. – С.95-103.
61. Піцан О. Відносини творчості та їх правове регулювання у Стародавньому Римі. *Адвокат*. 2004. № 4. С. 40-42.
62. Прутян Д. Інститут опіки за римським правом та його рецепція в сучасному законодавстві України. *Юридический вестник*. 2000. № 4. С.145-151.
63. Рабінович С. З історії античного праворозуміння. *Юридична Україна*. 2006. № 10. С. 6-9.
64. Рабінович С. Нормативні образи «природного»: римське право і сучасність. *Вісник академії правових наук України*. 2008. № 2. С.47-56.
65. Рибачок В. Становлення інституту іпотеки та механізму оформлення іпотечних договорів за часів римського права. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 3. С.150-156.
66. Римське право і сучасність : матеріали Міжнар. наук. конф., 24 трав. 2013 р. / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Півд. регіон. центр Нац. акад. прав. наук України, Міжнар. гуманіт. ун-т ; [упоряд.: Н. С. Адаховська ; за заг. ред. Є. О. Харитонова]. О. : Фенікс, 2013. 364 с.

67. Римське право та правова культура Європи / ред. А. Дембінські, М. Йоньца ; Люблінський католицький ун-т Іоана Павла II, Люблінська школа бізнесу Фондації Розвитку ЛКУ. Люблін : Видавництво Люблінського католицького ун-ту, 2008. 141 с.
68. Русу С.Д. Суб'єктний склад деліктних зобов'язань за римським приватним правом та у сучасному цивільному праві України. *Юридический весник*. 2004. № 4. С.110-116.
69. Северова О. Представництво за римським правом. *Юридический весник*. 2000. № 4. С.112-115.
70. Сильвестрова Е. Проблемы развития системы источников права в постклассическую эпоху (IV-VI н.э.). *Весник Древней истории*. 2007. № 4. С.178-183.
71. Сморгчов А. Источники и характер магистратского права на ауспиции: анализ акта *Renuntiatio*. *Весник древній истории*. 2010. № 1. С. 31-49.
72. Соколинський Д. Притримання у римському праві. *Вісник Одеського ін-ту внутр. справ*. 2005. № 3. С.156-162.
73. Спиченко Н. Правовое положение вольноотпущенника в эпоху Римской империи. *Весник Древней истории*. 2006. № 1. С. 23-39.
74. Гарнавська А. Правовий та юридичний статус особи у Древньому Римі. *Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ*. – 2009. № 1. С.199-204.
75. Харитонова О. Циклічний розвиток європейської цивілізації як чинник рецепції античного права. *Середньовічна Європа: погляд з кінця ХХ століття*: матеріали міжнародної наукової конференції. Чернівці, 2000. С. 12-17.
76. Шаркова І. Добросовісність (*bona fides*) в системі понять римського приватного права. *Юридична Україна*. 2006. № 12. С. 56-60.
77. Шаркова І.М. Римське приватне право (казуси добросовісності) : навч. посіб. К.: НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України, 2013. 103 с.

Політика дисципліни

Академічна доброчесність. Підтримується політика відсутності толерантного відношення до будь-яких проявів академічної недоброчесності – списування, обману, академічного плагіату, хабарництва тощо.

Відвідування занять і дедлайни. В разі пропущення занять здобувачами вищої освіти без поважної причини та при порушенні встановлених строків для виконання передбачених даним силабусом робіт наслідком може бути зниження до 10 % балів за відповідні види робіт при їх оцінюванні.